

עם שלא חי על חרבו

ישראל שטינמץ

וַיְדַבֵּר יְהוָה, אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. נָקָם, נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מֵאֵת, הַמִּדְיָנִים; אַחַר, תֵּאֶסֶף אֶל-עַמִּיךָ. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם לֵאמֹר, הַחֲלֹצוּ מֵאִתְּכֶם אַנְשִׁים לְצַבָּא; וַיהִי, עַל-מִדְיָן, לְתֵת נִקְמַת-יְהוָה, בְּמִדְיָן. אֵלֶּךָ, לַמָּטָה, אֵלֶּךָ, לַמָּטָה--לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל, תִּשְׁלַחוּ לְצַבָּא. וַיִּמְסְרוּ מֵאֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּךָ לַמָּטָה--שְׁנַיִם-עָשָׂר אֵלֶּךָ, חֲלוּצֵי צַבָּא. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֵלֶּךָ לַמָּטָה, לְצַבָּא: אֹתָם וְאֶת-פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן, לְצַבָּא, וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ וְחֻצְרוֹת הַתְּרוּעָה, בְּיָדוֹ. וַיִּצְבְּאוּ, עַל-מִדְיָן, כְּאִשֶּׁר צִוָּה יְהוָה, אֶת-מֹשֶׁה; וַיַּהַרְגוּ, כָּל-זָכָר. וְאֶת-מַלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל-חַלְלֵיהֶם, אֶת-אֹוִי וְאֶת-רָקֵם וְאֶת-צֹר וְאֶת-חוּר וְאֶת-רַב־עַם-חַמְשֵׁת, מַלְכֵי מִדְיָן; וְאֶת בָּלְעָם בֶּן-בְּעוֹר, הָרְגוּ בְּחֶרֶב. וַיָּשֻׁבוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-נָשֵׁי מִדְיָן, וְאֶת-טָפְסָם; וְאֶת כָּל-בְּהֵמָתָם וְאֶת-כָּל-מִקְנֵיהֶם וְאֶת-כָּל-חֵילָם, בְּזָזוּ. וְאֶת כָּל-עֲרֵיהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם, וְאֶת כָּל-טִירְתָם--שָׂרְפוּ, בְּאֵשׁ. וַיִּקְחוּ, אֶת-כָּל-הַשְּׁלָל, וְאֶת, כָּל-הַמִּלְקוֹחַ--בְּאֵדָם, וּבְבִהֵמָה. וַיָּבֹאוּ אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל-עֵדֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, אֶת-הַשְּׁבִי וְאֶת-הַמִּלְקוֹחַ וְאֶת-הַשְּׁלָל--אֶל-הַמַּחֲנֶה: אֶל-עֲרַבְת מוֹאָב, אֲשֶׁר עַל-יַרְדֵּן יַרְחוֹ. בַּיָּמִים אֵלּוּ מָמַשׁ, יָמִים שַׁעַם יִשְׂרָאֵל מִתְמוֹדֵד עִם מַלְחָמָה קִשָּׁה שֶׁל אוֹיְבָיו בּוּ, מוֹפִיעָה בַּפְּרִשְׁתָּנוּ מַלְחָמָה שַׁעֲשֵׂה מִשֶּׁה, וּמִמְנָה נִסָּה לְלַמּוֹד מֵעַט:

א. נָקָם, נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל-- לְתֵת נִקְמַת-יְהוָה, בְּמִדְיָן. ה' קורא למלחמה נקמת בני ישראל, ומשה קורא לה נקמת ה' במדיין. המלחמה של עם ישראל אינה מלחמתו הפרטית. המלחמה של האומות בעם ישראל אינה נובעת מפני שלקחנו להם משהו, פגענו מהם או עשקנו אותם. לא פגענו במדיין ולא הרענו להם. הם נלחמים בנו מפני שהאידיאל שעם ישראל מלמד בעולם- של קדושה בחיי היום יום- הוא מאיים עליהם. הם לא רוצים שיהיה כזה עם קדוש בעולם.

כך גם המחבלים השונאים לנו. הם יורים עלינו טילים ונלחמים בנו, לא כי הרענו להם. הרישעה יודעת את זה בצורה אינסטינקטיבית. הרוע נלחם בישראל כי ישראל הם עם ה'. ולכן הנקמה שמשה מצווה את החיילים היא נקמת ה'.

ב. הַחֲלֹצוּ מֵאִתְּכֶם אַנְשִׁים לְצַבָּא- בעם ישראל, החיילים והמפקדים הם אנשים. כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות. אנשים בעלי צורה ובעלי צלם אלוקים, אנשי מידות, אנשים ישרים ומשכילים. הצבא הישראלי אינו מורכב מאנשים בטלים ונמוכים, אוסף של פראי אדם, שהמקום היחיד שקלט אותם היה הצבא. הצבא בעם ישראל הוא צבא קודש של אנשים נעלים ומוסריים. עם ישראל לא יורה מתוך בתי ספר ומתוך נשים וילדים. עם ישראל אינו מחביא טילים מתחת לבתי ספר ובתי חולים. עם ישראל לא מקדש את האמצעים בדבר למטרת הניצחון. הוא תמיד עם קודש, גם בשדה הקרב, גם בשעות הקשות.

ג. אֵלֶּךָ, לַמָּטָה, אֵלֶּךָ, לַמָּטָה--לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל, תִּשְׁלַחוּ לְצַבָּא- הצבא בעם ישראל מורכב מכל שבטיו. שתיים עשרה שבטים. כולם שותפים, כולם באחדות למען עם ישראל. זה כוחנו, באחדותנו. ד. אֹתָם וְאֶת-פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן, לְצַבָּא, וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ וְחֻצְרוֹת הַתְּרוּעָה, בְּיָדוֹ. גם הלחימה שהיא מצריכה השתמשות בכוחות הנמוכים של האדם של הרג וכיבוש, נעשים בעם ישראל לא באופן פראי וחייתי, אלא עם ההדרכה של הכהונה. כשעם ישראל יוצא למלחמה, הוא יוצא עם כהן, עם כלי קודש וחוצרות. גם כשהוא הורג הוא יעשה את זה כשהוא מוסרי ומכוון מטרה ספציפית ומוסרית. אין סתם התפרעות והשתחררות של הרג ואונס. אם עונשם של מדיין זה להרוג את הגברים ולשבות את כל שאר העם, הדבר יעשה במדויק. ללא זליגות וללא נפילות מוסריות.

ה. .. וַיָּבֹאוּ אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת עֵדֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶת הַשְּׁבִי וְאֶת הַמִּלְקוֹחַ וְאֶת הַשְּׁלָל אֵל הַמַּחֲנֶה: גם החזרה בסיום המלחמה נעשית בסדר. אין התפרקות והתרופפות. חוזרים אל משה, אל האור המוסרי של עם ישראל, אל אלעזר הכהן הגדול ואל כל עם ישראל שמחכה להם. חוזרים הביתה לחיים נורמליים, אל האישה והילדים.

אשרי העם שאלו הם מלחמותיו. עם שלא חי על חרבו.

עם שיודע לצאת למלחמה עם מנת להגן על עצמו מפני אויביו, על שמנהל מלחמות קודש.

בתפילה לחזרתם של כל חיילי עם ישראל לביתם, בראים ושלמים בגופם ובנפשם, לאחר שהכריעו את כל הצרים לעם ישראל.